

Geurt woonde met zijn moeder in een vierkamerflat uit de jaren zeventig in Beverwijk.

Zijn vader was achttien jaar geleden overleden aan darmkanker. Geurt had naar aanleiding van zijn vaders dood alle beschikbare gezondheidsstatistieken bestudeerd en berekend dat de kans om aan darmkanker te overlijden door de aanwezigheid van de Hoogovens niet significant groter was dan elders. Althans, er waren te veel andere, niet te kwantificeren factoren, die een rol hadden kunnen spelen. Maar het viel ook niet uit te sluiten dat de staalfabriek wel de boosdoener was.

Geurt was nogal van slag geweest van zoveel onzekerheid.

Dat werd er niet beter op toen, kort na het overlijden van zijn vader, zijn moeder klachten kreeg: duizeligheid, aanhoudende vermoeidheid en spierpijn.

Ze had het maandenlang weggewuifd. 'Gaat vanzelf wel weer over.'

Tot ze binnen een week twee keer zonder aanleiding viel.

Ze was eindelijk naar de huisdokter gegaan. Die kon niets vinden en stuurde haar door naar een internist, die haar na verschillende onderzoeken doorstuurde naar een neuroloog, die na weer andere onderzoeken met de onheilstijding kwam: 'Mevrouw Putmans, u hebt multiple sclerose.'

Hij had haar uitgelegd dat ms een zeer onvoorspelbare ziekte is, zowel qua symptomen als qua snelheid waarmee de ziekte zich ontwikkelt.

'Nou, dan gaan we er voor het gemak maar van uit dat ik er oud en gelukkig mee word,' had mevrouw Putmans geantwoord.

De neuroloog had verbaasd opgekeken. Zulke opgewekte en optimistische patiënten kwam hij niet vaak tegen.

Geurt daarentegen was totaal van de kaart geweest. Hoe moest dat nou verder? Met zijn moeder en met hem?

Er zat één positieve kant aan de ziekte van zijn moeder: de al jaren durende aansporingen om toch eindelijk eens op zichzelf te gaan wonen verstomden. Hij moest immers voor zijn moeder gaan zorgen. Dat verzachtte de pijn.

Het idee dat zijn moeder ziek was en dat ze niet wisten hoe die ziekte zich zou ontwikkelen, was zwaar geweest voor Geurt. Maar na een aantal moeilijke beginmaanden leerde hij, stapje voor stapje, leven met het idee en ontstond er langzaam maar zeker weer een rustgevende regelmaat.

Zij kookte en deed het huishouden. Hij zette de vuilnisbak buiten, regelde de financiën en deed de boodschappen.

Twee keer in de week kreeg Geurt van zijn moeder een boodschappenlijstje en toog hij naar de Albert Heijn. Het moest een heel precies lijstje zijn, met het merk van alle artikelen, de grootte van de verpakking en hoeveel stuks hij van iets moest meenemen.

Hij ging altijd naar dezelfde winkel en wist feilloos waar alles stond. Was iets er niet, dan brak het zweet hem uit en moest hij bellen voor spoedoverleg.

Naarmate zijn moeder langzaam maar onvermijdelijk steeds verder achteruitging, nam haar zoon meer en meer haar huishoudelijke taken over. Toen ze na enkele jaren in een rolstoel belandde deed ze nog slechts zittende klusjes en kookte ze vanuit haar rolstoel. Geurt kon niet koken. Hij werd erg onzeker van het feit dat hij niet goed kon berekenen hoe hij de verschillende onderdelen van een maaltijd precies tegelijk op de borden kon krijgen, zonder dat iets niet gaar of juist aangebrand was.

Dus was hij slechts uitvoerend assistent, waarbij hij heel precies de aanwijzingen van zijn moeder opvolgde: pak vijf middelgrote aardappelen, zet de koekenpan klaar, was de spinazie enzovoort.

Geurt was verantwoordelijk voor de maaltijden op zaterdag- en zondagavond.

Op zaterdag aten ze brood met soep uit blik en op zondag haalde hij een portie nasi speciaal bij de Chinees. De eerste paar keer had hij het droge plakje fricandeau op de nasi weggegooid, maar dat vond hij zonde. Daarom had hij de Chinese mevrouw achter de afhaalbalie gevraagd dat plakje weg te laten. 'En ik hoef geen korting,' besloot hij zijn verzoek.

Ze had hem niet-begrijpend aangekeken.

Geurt had geprobeerd het uit te leggen. 'Ik weet dat het voor de boekhouder van uw zaak ingewikkeld is een kleine korting te geven, dus dat hoeft niet, maar eten weggooien is zonde, dus wil ik graag voor hetzelfde geld géén fricandeau.'

De Chinese knikte vriendelijk. Ze had er niets van begrepen.

Dus riep ze er een collega bij. Het duurde even voor duidelijk werd wat de bedoeling was, maar sindsdien lachte elke zondag dezelfde Chinese mevrouw achter de balie Geurt vriendelijk toe als hij om 18.00 uur binnenstapte, waarna ze door het luikje naar de keuken riep: 'Een nasi speciaal, geen fricandeau, voor die meneer.'

Zeven dagen in de week rond negen uur 's ochtends kwam de thuiszorg langs om zijn moeder te wassen en aan te kleden. Geurt was doordeweeks dan al naar zijn werk.

Voor zijn vertrek, om tien over acht, had hij thee voor haar gezet, de pot onder de theemuts geplaatst en daarna twee beschuitjes voor haar gesmeerd, een met kaas en een met hagelslag.

Nadat de thuiszorg was vertrokken, scharrelde zijn moeder in haar rolstoel door het huis. Ze puzzelde, belde met haar zussen en met vriendinnen, bestudeerde de *Avrobode*, deed kleine huishoudelijke klusjes en breide truien voor haar zoon.

Soms kwam er iemand op de koffie of de thee of ging ze zelf op visite bij de buurvrouw. De kinderen van die buurvrouw noemden haar oma Janny. Dat deed een beetje pijn. Ze was graag een échte oma geweest.

Om half zes kwam Geurt thuis van zijn werk. Dan schonk hij voor zijn moeder een rode port in en nam hij zelf een cola light.

Vervolgens kookten ze samen en wisten ze af. Daarna keken ze naar het *Journal* en naar wat zijn moeder die ochtend had onderstreept in de *Avrobode*.

Als de tv-keuze van zijn moeder hem niet aanstond ging Geurt meestal schilderen.

Dat deed hij niet onverdienstelijk. Hij was goed in zeezichten en landschappen. Eén keer had hij een naakte vrouw geschilderd. Zijn moeder vond het mooi en zelf was hij ook niet ontevreden, maar hij durfde het schilderij niet op te hangen, uit angst dat mensen die op bezoek kwamen 'er iets van zouden vinden'.

En waarom zou je iets schilderen als je het niet kon ophangen? Dat was zonde van de tijd.

Dus hingen er door het hele huis alleen zeezichten en landschappen.

Donderdagavond ging Geurt naar de schildercursus, op zaterdagmiddag speelde hij jeu de boules op de jeu de boulesclub en 's zondags ging hij op pad met zijn moeder. Meestal een stukje wandelen door de natuur, soms naar een markt of een concertje in de buurt.

Zijn moeder was altijd opgewekt en optimistisch. Geurt concentreerde zich meer op wat er mis kon gaan in het leven, al was het maar dat het kon gaan regenen. Buienradar was zijn vaak geraadpleegde vriend.

Zijn moeder plaagde hem daar een keer mee. 'Je had weerman moeten worden, Geurt.'

'Mam, je weet dat ik niet van onvoorspelbaarheid hou en als er iets onvoorspelbaar is, is het wel het weer.'

'Maar het heet toch ook niet voor niets de weersvoorspelling?'

'Ja, en daar kan ik dus niks mee, met voorspellingen.'

'Het was maar een grapje, schat.'

Ook toen ze volkomen aan haar rolstoel gekluisterd was en vrijwel niets meer kon, pakte ze soms even de hand van haar zoon om hem glimlachend aan te kijken.

'We hebben het goed, hè jongen.'

Geurt had geleerd dat hij dan terug moest glimlachen en knikken, ook al had hij zo zijn bedenkingen.

Zijn moeder lag in het ziekenhuisbed dat de wijkverpleging voor haar had geregeld en voor het raam had geplaatst. Geurt zat tijdens haar laatste dagen overdag in zijn stoel naast haar bed en 's nachts schoof hij de slaapbank ernaast.

Zij had geweigerd naar het ziekenhuis te gaan. 'Thuis voel ik me thuis,' was haar niet te weerleggen argument geweest, 'ziek of niet ziek.'

Een verpleegster verzorgde haar drie maal daags, gaf haar medicijnen om de pijn te verzachten en hield contact met de huisarts. Geurt maakte kopjes thee en voerde haar kleine stukjes fruit. Een paar keer per dag depte hij voorzichtig haar voorhoofd met een washandje en kamde hij onhandig haar haar.

In de ochtend las hij haar voor uit de *Avrobode* en koos zij de programma's op de radio die ze wilde horen. Vrijwel onafgebroken hield hij haar hand vast.

Haar stem klonk zacht maar beslist: 'Luister eens goed, lieve Geurt: niet te lang treuren hè, als ik straks dood ben. Ik heb een heerlijk leven gehad. Met je vader en met jou. Ik had me geen betere man en zoon kunnen wensen.' Ze glimlachte.

Hij glimlachte terug en gaf een kneepje in haar hand.

'Zul je beloven straks goed voor jezelf te zorgen, jongen?' had ze hem gevraagd.

Geurt had geknikt. 'Natuurlijk, mam.'

'Straks heb je je handen vrij, jongen. Zul je dan eindelijk eens die mooie reis maken?'

'Welke reis?'

'Je wilde toch het noorderlicht zien?'

Geurt zweeg.

'Dat heb ik je vaak horen zeggen.'

'Niet vaak, twee keer.'

'Doe het nou maar, schat. Ik denk dat je het prachtig zult vinden.'

'Het is goed, mam. Ik zie wel.'

'Beloof me dat je op zijn minst gaat uitzoeken of het wat is.'

Geurt knikte zonder iets te zeggen.

Zijn moeder dommelde weg.
Geurt staarde naar buiten en streefde haar hand.